

**ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА  
РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ**

Актуальність досліджуваної проблеми ґрунтується на тому, що однією з ключових характеристик сучасності є взаємозалежність економік більшості країн, які утворюють світову економічну систему. З цього випливає що зміни в економіці однієї з країн матимуть свої наслідки в інших. Дослідження даної теми дозволить краще зрозуміти як сформувалися ці взаємозв'язки та як уникнути негативних наслідків цієї залежності, що дозволить забезпечити високий рівень життя населення в майбутньому.

Наукова новизна полягає у тому, що автором статті зроблено спробу проаналізувати наявну інформацію і визначити як впливають процеси глобалізації та інтернаціоналізації на розвиток світової економічної системи

Об'єкт дослідження – світова економічна система

Предмет дослідження – інтеграція та глобалізація світової економічної системи.

Мета статті – дослідити вплив процесів інтернаціоналізації та глобалізації на розвиток світової економічної системи.

Основні завдання статті:

охарактеризувати складові світової економічної системи;

з'ясувати вплив інтернаціоналізації на світову економічну систему;

– визначити вплив глобалізації на світову економічну систему.

Основа джерельної бази становлять роботи зарубіжних та українських дослідників, які вивчали процес створення та функціонування світової економічної системи, серед них такі відомі дослідники, як : Н. А. Мікула, М. М. Кулікова, В. І. Махновий, А. П. Панкрухіна, В. Е. Рибалкіна, Н. В. Стукало, А. С Філіпенко, І Хоменко та ін. Попри активне дослідження економістами проблем інтернаціоналізації та глобалізації, на сьогодні не було розроблено узагальнюючої праці, у якій розглядався вплив процесів інтернаціоналізації та глобалізації на формування світової економічної системи, хоча деякі спроби робилися.

На сучасному етапі розвитку суспільства не залишилося країни, яка б не була включена у міжнародне співробітництво, це найяскравіше проявляється в економічній сфері. Світова економічна система формується шляхом об'єднання економічних систем, які функціонують в межах конкретної держави та спеціалізуються на виробництві певних товарів та послуг. У процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання товарів та послуг вони співпрацюють з економічними системами інших країн. Врегулювання умов співпраці національних економік на міжнародному рівні здійснюється завдяки міжнародним економічним відносинам.

Світова економічна система є складним та динамічним явищем, яке постійно розвивається та змінюється від впливом різних факторів, зокрема на неї впливають науково-

технічний прогрес, політичні зміни в державі, процеси глобалізації та природні катаклізми. Світова економічна система як і будь-яка система має свої особливості, вони пов'язані з тим що вона охоплює всі країни світу, незалежно від їхнього політичного, економічного чи географічного становища. В ній набувають поширення такі основні тенденції, як зростання процесів глобалізації та інтернаціоналізації, завдяки чому країни активніше співпрацюють, формується взаємозалежність країн. посилюється роль транснаціональних корпорацій, зростає роль міжнародної торгівлі та інвестиційної діяльності тощо [1].

Процеси інтернаціоналізації та глобалізації є взаємозалежними процесами, які на сьогодні мають величезний вплив на розвиток світової економічної системи. Вони призвели до істотних змін в її структурі. Інтернаціоналізація являє собою розширення міжнародних економічних відносин, що виникає у зв'язку з тіснішою співпрацею національних економік, яка полягає у збільшенні обсягів міжнародної торгівлі, інвестицій, руху капіталів, робочої сили та технологій. Інтернаціоналізація здійснювалася у декілька етапів. Під час першого вона ґрунтувалася на взаємодії національних економік шляхом кооперації, далі розвивається складна кооперація, яка базувалася на міжнародному поділі праці. На третьому етапі інтернаціоналізація набуває комплексного характеру охоплюючи усі підсистеми господарства, поширюючись на більшість країн світу. Інтернаціоналізація відбувається у формі виробництва, головною формою якого є міжнародні компанії [2]. Набуває поширення процес транснаціоналізації, який передбачає зростання кількості міжнародних фірм, які значно розширюють масштаби своєї діяльності [3]. Рівень інтернаціоналізації можна виміряти шляхом співвідношення обсягу експорту товарів до матеріального виробництва.

Поступово процес інтернаціоналізації переміщається з сфери обігу в виробничу сферу. Процес інтернаціоналізації супроводжує боротьба за використання досягнень науково-технічної революції, яка призводить до того що в промислово розвинутих країнах відбувається вирівнювання умов розвитку продуктивних сил.

Глобалізація – це процес зростання взаємозалежності між національними економіками, який ознаменовує появу єдиного світового ринку, що сприяє формуванню глобальної економічної системи. Отже, глобалізація у цьому контексті виступає вищим ступенем інтернаціоналізації, тобто процесом інтернаціоналізації виробництва та капіталу, що підкріплюється інституційними відносинами й інформаційними технологіями. Вона є результатом тих процесів, які відбуваються в усіх сферах життя людини [4].

Глобалізацію розглядають на декількох рівнях. На світовому вона передбачає зростання економічної взаємозалежності країн, що на рівні конкретної країни характеризується показниками відкритості економіки, часткою зовнішньоторговельного обороту чи експорту у ВВП, обсягом закордонних інвестиційних проектів тощо. На галузевому рівні вона визначається як співвідношення обсягів внутрішньогалузевої торгівлі до світового виробництва в конкретній галузі. На рівні компанії вона характеризується ефективністю диверсифікації

надходжень та вмінням розміщувати активи у різних країнах для збільшення експорту товарів [5].

Міграція капіталу та уніфікація законодавства є головними рушійними силами глобалізації. До основних сфер глобалізації належать міжнародні торгівля, фінансові операції, фактори виробництва. Їхній вплив проявляється в декількох аспектах.

В економічній сфері процеси глобалізації та інтернаціоналізації призводять до зростання світового виробництва, торгівлі та інвестицій. Вони сприяють розвитку та поширенню технологій, інновацій та знань, завдяки чому зростає ефективність виробництва, підвищується конкурентоспроможність держав та підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. У політико-правовій сфері ці процеси сприяють посиленню взаємодії як між країнами, так і в межах міжнародних організацій. Така взаємодія вимагає розвитку міжнародного права та формування умов на яких відбувалася б співпраця між країнами в різних галузях. У соціальному аспекті інтернаціоналізація та глобалізація створюють передумови до поширення демократичних цінностей та норм, до покращення життя населення, підвищення його рівня.

Інтернаціоналізація та глобалізація світової економічної системи призвели до зростання рівня світового виробництва та торгівлі, у який залучаються багато країн світу. В останні десятиліття обсяг міжнародної торгівлі зріс більш ніж удвічі. Це сталося завдяки зниженню тарифів та інших торговельних бар'єрів, розвитку транспортної інфраструктури, зростанню міжнародних інвестицій. Ці фактори сприяли формуванню єдиного світового ринку, на основі об'єднання національних ринків багатьох країн. Таким чином країни отримали доступ до нових ринків збуту та джерел сировини. Розгорнувся процес формування транснаціональних корпорацій, які стали одним з найважливіших факторів світової економіки, оскільки вони на нинішньому етапі розвитку формують значну частину світового виробництва, торгівлі та інвестицій.

Відбулося підвищення ефективності виробництва за рахунок використання технологій та інновацій, необхідних для того, щоб розширити та зберегти конкурентоспроможність власного виробництва. Держави почали використовувати такі механізми, як міжнародний поділ праці, кооперація виробництва, трансферт технологій, які збільшили рентабельність підприємств. Набула поширення міжнародна спеціалізація виробництва, яка дозволила країнам зосередитися на виробництві тих товарів та послуг, у виготовленні яких вони можуть конкурувати з іншими виробниками. Це призводить до підвищення ефективності виробництва та зниження цін на продукцію. В останні десятиліття обсяги іноземних інвестицій зросли більш ніж удесятеро. Це сталося завдяки таким факторам, як глобалізація виробництва, розвиток фінансових ринків, зростання економічної відкритості країн. Крім того відбулося посилення взаємодії між країнами та міжнародними організаціями, посилилася їх

взаємозалежність. Відтак економічний розвиток однієї країни все більше став залежати від економічного розвитку інших.

Розвиток міжнародних комунікацій, поширення Інтернету сприяли глобалізації інформації та технологій, таким чином людина в будь-якому куточку світу отримала доступ до інформації та технологій. Виробництво товарів та послуг все частіше здійснюється в різних країнах світу. Ці фактори сприяли розвитку міжнародного права та співпраці, зріс рівень життя населення. Глобалізація призвела до поширення демократичних цінностей та норм.

У кожного процесу є дві сторони, крім позитивної є й негативна. Інтернаціоналізація та глобалізація призвели до зростання соціальної нерівності між країнами та регіонами світу, одні країни почали дуже швидко розвиватися інші ж опинилися на межі краху. Це призвело до зростання соціальних проблем, таких як безробіття, бідність. З розвитком технологій людина все більше почала впливати на навколишнє середовище, відбулося підвищення негативного навантаження на природу, посилилась небезпека глобальних криз, екологічних катастроф.

Висновки. Отже, процеси інтернаціоналізації та глобалізації є важливими факторами, які позитивно впливають на розвиток світової економічної системи. Вони виводять її на новий рівень, на якому вона виступає цілісним організмом з гігантською виробничо-збутовою мережею, глобальною фінансовою та інформаційною системою. Ці процеси є закономірними явищами сучасності, які спонукають шукати нові ефективні механізми регулювання міжнародних економічних відносин, для того, щоб уникнути негативних тенденцій, які виникають у результаті глобалізації та інтернаціоналізації. У процесі функціонування компонентів світової економічної системи виникають спільні цінності, на основі яких виникають нові глобальні цілі.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Філіпенко А. С. Економічний розвиток сучасної цивілізації : навч. посіб. / А. С. Філіпченко. – К. : Знання, 2000. – 174 с.
2. Інтернаціоналізація та глобалізація економічного розвитку - Бібліотека BukLib.net. Головна - Бібліотека BukLib.net. URL: <https://buklib.net/books/23632/> (дата звернення: 06.11.2023).
3. Хоменко І. Особливості впливу транснаціональних корпорацій на конкурентне середовище в економіці / І. Хоменко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – С. 159 – 163.
4. Нартова І. В. Глобалізація та її вплив на розвиток світового виробництва. - CORE Reader. CORE – Aggregating the world's open access research papers. URL: <https://core.ac.uk/reader/71926050> (дата звернення: 07.11.2023).
5. Стукало Н. В. Глобалізація та розвиток фінансової системи України: монографія / Н. В. Стукало. – Д. : Інновація, 2006. – 248 с.